

A *Collins szótár* minden évben kiválaszt egy szót, amely a leginkább jellemzi azt az időszakot. Ez pedig a permakrízis, a folyamatos válság. 2020-ra és 21-re a covid nyomta rá a bélyegét, ám alighogy sikerült abból úgy-ahogy kilábalnunk, máris az egész kontinensre, sőt az egész világra kiható ukrajnai háború uralt szinte mindent. Annak politikai, gazdasági és morális hatása mindent átjárt, és döntő mértékben meghatározta az egyházak, így a MEE életét is.

Pedig a 2022-es év elején még mennyire bizakodtunk. Az oltásoknak is köszönhetően, amelyek felvételére folyamatosan kértük az embereket, híveink már bátrabban jártak istentiszteletre, jóllehet a templombezárások időszaka után kevesebb hívő maradt a templomokban és egy kicsit változott az összetételük is. Az idősebbek közül többen még "nem találtak vissza", ezzel együtt ők ugyanúgy fontos tagjai maradtak az egyháznak, sőt, rájuk még jobban oda kellett figyelniük a közösségeinknek és a lelkészeknek.

Ugyanakkor megjelentek olyan, főként fiatalabb emberek a templomokban, akik a korlátozások idején felélénkülő, online egyházi jelenlét miatt találtak rá az evangélikus egyházra. Jó tudni, hogy ők a régi híveknél kritikusabbak, és ahogy az interneten megszokták, hogy egy kattintással ott tudják hagyni az istentiszteletet, a templomba sem fognak visszatérni, ha ott csalódás éri őket. Ahhoz, hogy ott maradjanak, számukra is érthető, releváns nyelvet kell használnunk.

Az interneten tájékozódó mai emberhez a rövid üzenetek és a képek jutnak el, és ahogy a reformáció használta a könyvnyomtatás vívmányát, úgy kell az egyháznak ma is alkalmazkodniuk a kommunikáció jelenkori sajátosságaihoz. Az alkalmazkodás azonban csak és kizárólag a formára, a nyelvre vonatkozik, a témára, az evangélium üzenetére nem.

Az év elején bíztam abban, hogy egyfajta „great reset” valósul meg egyházunkban. Egy alkalommal azt a történelmi példát használtam, hogy a tatárjárás után IV. Béla parancsára a lerombolt földvárak helyett kővárakat kellett építeni, vagy is abban bíztam, hogy a válságból megerősödve kerülünk ki, és egyházi életünket nem ott folytatjuk, ahol a covid következtében meg kellett azt szakítanunk. Utaltam akkor arra is, hogy Angliában az 1351-es nagy pestisjárvány lecsengése után alkották meg a történelem első gazdasági mentőcsomagját.

El kell ismernünk az eredményeket is. Észre kell vennünk, hogy az Úristen már mennyi új utat kínált számunkra az elmúlt amúgy gondokkal teli időszakban. Néhány hónap leforgása alatt éveket léptünk előre egyházunk informatikai fejlesztésében. Korábban nem igazán tudtuk elképzelni, hogy időt és útiköltséget megtakarítva online formában is működhetnek hatékonyan testületeink. Természetesen ez nem pótolja a személyességet, de sok minden a remélt „békeidőben” is fenntartható lesz.

Hiszem, hogy a válság idején szerzett tapasztalataink a szolidaritást is erősítették sorinkban, amikor például felismertük, hogy szegényebb egyháztagjaink vagy diákjaink megsegítésére össze kell fognunk.

Elengedhetetlen, hogy az adott helyzetre teológiailag reflektáljunk. A bibliai próféták eltökéltségével és szenvedélyével kell kutatnunk Isten akaratát, és azt, hogy milyen feladatot ad nekünk. A járválynak és annak leküzdésének komoly lelki dimenziói is vannak. Egyházunkban és annak határain túl nyúlva ezen is kell fáradoznunk.

Ezt a remélt építő munkát helyezte bizonyos értelemben új vágányra a háború és az annak következtében fellépő gazdasági és energiaválság. Ezen a téren is fontos teológiai munkát kell elvégeznünk.

A lehető legnagyobb aggodalommal követem az Oroszországi Föderáció Ukrajna elleni agresszióját. Elsősorban azért, mert mérhetetlen emberi szenvedést okoz a háború. Civilek és katonák sérülnek meg, élnek át borzalmas testi és lelki szenvedést a front mindkét oldalán. És emberek gyilkolják egymást, ezrek halnak meg. Ez tűrhetetlen, elfogadhatatlan, e fölött nem lehet napirendre térni.

Egyházunk a menekültek megsegítése terén rendkívüli erőket mozgósított. Megható volt megtapasztalni a gyülekezetek és intézmények áldozatkészségét, azt a gyorsaságot például, amellyel a Hajdú-Szabolcsi egyházmegye képviselő a határra siettek vagy éppen saját helyiségeikben fogadták a menekülteket, nyújtottak nekik szállást, ételt és nem utolsósorban igei vigasztalást. Természetesen különösen is szívünkön viseljük a kárpátaljai magyar közösségek sorsát és reménykedünk abban, hogy a háború mielőbbi befejeződésével javulnak majd a szülőföldön való megmaradásuk feltételei.

Hálás vagyok egyházunk menekültügyi szolgálatának, a általában a diakóniáknak és a sok gyülekezeti összefogásnak. Ezek közül kiemelkedik az a munka, amely a Józsefvárosi Gyülekezet szervezésében folyt. Örülök annak, hogy a Lutheránus Világszövetség, az ELCA, a norvég evangélikus egyház morei egyházkerülete és számos német tartományi egyház és diakóniai intézmény anyagilag is támogatta ezt a munkánkat. Büszke vagyok az országos iroda munkatársaira, akik székházunkba hónapokon át befogadtak egy ukrán iskolát és sokféle módon támogatták annak diákjait, tanárait és önkénteseit.

A permakrízis közepette is igyekeztünk építő munkát folytatni az egyházban. A lelki megújulás mellett ez a kisebb-nagyobb építési beruházásokat is jelentette, amelyek híveink áldozatkészsége és külföldi (elsősorban bajor) támogatás mellett jelentős mértékben köszönhető a különféle kormánytámogatásoknak. A Magyarország kormányával 2020-ban aláírt megállapodás számos gyümölcse kezdett beérni, amikor a beköszöntött a háború. Így is megvalósult sok parókia és templom felújítása, illetve számos település nyithattunk újonnan vagy vehettünk át az államtól, önkormányzattól óvodát. Az említett keretmegállapodás mellett kiemelem a magyar falu program, valamint a Modern Városok projektcsomag keretében megvalósuló beruházásokat. A kormányzati szándék egyértelmű. társadalompolitikai ügyekben együtt kívánnak működni az egyházakkal. Ez számunkra növekvő intézményi felelősséget is jelent, szociális intézményekkel és iskolákkal. E feladatokhoz az egyházaknak persze fel kell nőniük, vagyis szakmai igényességgel és a közjó érdekében kell működnünk. A missziói lelkületet a köznevelési és a szociális törvény keretei között kell érvényesítenünk. (A kormánnyal kötött megállapodás konkrét megvalósulási területeire nyilván kitér az országos felügyelő jelentése, így én azt nem ismételtem meg.)

Mivel a püspöki jelentésnek alapvetően a 2021-es évre kell vonatkoznia, kiemelem annak évnek a nagy ökumenikus eseményét, a szeptemberben Budapesten megrendezett Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust. Ebben az összefüggésben érdemes felidézni, hogy az 1938-as budapesti Eucharisztikus Világkongresszust annak idején kemény szavakkal bírálták az evangélikus sajtóban. A '38-as esemény markánsan és kizárólag katolikus volt, triumfalizmus és némi protestánsellenesség is jellemezte. Az azóta eltelt több mint 80 év sok örömteli változást hozott az ökumenizmus terén, de még ezt figyelembe véve is kellemes meglepetés volt a kongresszus. Nem véletlen, hogy látogatása után, Szlovákiából hazafelé

tartó repülőútján Ferenc pápa is azt emelte ki elsőként, hogy megérintette őt budapesti látogatásán a magyarok mély ökumenikus szellemisége.

A nagy volumenű eseményeken túl, amilyen például a protestáns és zsidó vallási vezetők találkozója volt Ferenc pápával, számos kevésbé protokolláris program is ökumenikus volt. Példaként említetem, hogy a Szent István-bazilika előtti téren megrendezett könyvvásáron jelen voltak a protestáns könyvkiadók is, illetve hogy a NEK előtt konferenciát rendeztek az eucharishtiáról, amelyen evangélikus előadás is elhangzott.

Az örömteli fejlemények mellett is sok még a tisztázandó kérdés a katolikusok és evangélikusok között. Emellett nem szabad elfelejtenünk a protestáns ökumenéről sem, arról a protestáns közegről, amely az evangélikusokat összeköti a református egyházzal és a kisebb neoprotestáns közösségekkel is. Itt különösen is hangsúlyozni szoktam az „ökumenikus szolidaritás” gondolatát.

A társadalmi, a nemzetközi és az ökumenikus kitekintés fontosságának hangsúlyozása mellett elsősorban saját portánk előtt kell söpörnünk. Őszintén szembe kell néznünk a permakrízis idején csak súlyosbodó gondjainkkal: a lelkészutánpótlás válságos helyzetével, a hívek számának csökkenésével, a gyakran megmutatkozó teológiai igénytelenséggel és a kegyességi csoportok olykor tapasztalható egymásnak feszülésével, a gazdasági önállóság hiányával.

A 2021-es esztendőt végig kísérte a 2022 őszi népszámlásra való felkészülés. Mindig hangsúlyoztuk, hogy ez soha nem lehet öncél, hanem soraink rendezésével, az evangélikus identitás megerősödésével kell hogy együtt járjon.

Urunknak adok hálát, hogy bűneink ellenére könyörült rajtunk, és adta a szolgálat lehetőségét. Ő tegye teljessé, ami töredékes volt. Jelentésemet – megköszönve az egyház népének bizalmát és munkatársaim segítségét – a zsoltaáros könyörgésével terjesztem a zsinat elé: „Legyenek láthatóvá tetteid szolgáláidon, és méltóságod fiaikon! Legyen velünk Istenünknek, az Úrnak jóindulata! Kezeink munkáját tedd maradandóvá, kezeink munkáját tedd maradandóvá!” (Zsolt 90,16-17)

Budapest, 2022. november 15.